Theodor Iordănescu (1874-1953)

Jocul de noroc în literatura veche indiană

București
13 iulie 2025

Jocul de noroc în literatura veche indiană[1]

Dacă spre a scăpa de căldura înăbușitoare a orașelor te decizi să te duci la munte, unde odihna bine făcătoare să-ți repare forțele pentru o nouă muncă, sau dacă nostalgia mării fără țărm, te chiamă către ea ca su a-ți refaci nervii slăbiți, ferește-te, călătorule, căci pericolele prăpăstiei deschise la poalele unui vârf de munte, sau abizul fără fund al mării, sunt mai puțin periculoase pentru voințele slabe de cât jocurile de noroc, care par a fi forma prin care civilizațiunea apuseană pătrunde la noi.

Faptul că jocurile de noroc sunt cauza atâtor nenorociri, mi-a adus aminte, cum că ele nu sunt tocmai efectul progresului, ci o amintire a primitivității, căci ele au fost mai răspândite și chiar mai pasionate la începuturile civilizațiunii. În adevăr la indogermanii primitivi, cum probează indienii, cel mai vechi popor la care s'a dezvoltat o cultură și o literatură proprie, a existat jocul de noroc. Această pasiune a dat naștere unei literaturi ale cărei origini se pot urmări și peste 1000 ani înainte de Hr.

Indienii epocii vedice, nu aveau alte distracțiuni de cât alergările de care și jocurile de noroc iar rapsozii timpurilor nu încetează de a le cânta. În *Ṛg-veda*, cartea imnelor sacre ale indienilor, găsim o mulțime de cântece relative la jocurile de noroc, dar mai cu seamă un imn din cartea X, ne arată adevărata psihologie a jucătorului. De și cartea X este cel mai nouă în colecțiunea *Ṛg-vedei*, totuși are o vechime de cel puțin 1000 ani înainte de Hr., deci imnul în chestiune este destul de vechi.

În imnul menționat, nenorocitul jucător se căește de viața pe care o duce și văzându-și fericirea zdrobită, ar dori să se îndrepteze, dar de și vede ruina nu se poate stăpâni, căci îndată ce aude sunetul zarului, uită totul:

> Rotundele zaruri ale înaltului arbor[2] mă îmbată când le văd rostogolindu-se în gropițe (irine), ca și Soma[3] din muntele Mujavant, așa îmi place veselul capac *vibhidaka*.
>
> Nevastă-mea nu s'a supărat nici o dată pe mine, nici nu era cicălitoare, era prietenoasă cu mine și prietenii mei, dar de și îmi era credincioasă, o gonii din cauza jocului, care este totul pentru mine.
>
> Soacră-mea mă urăște, nevastă-mea mă gonește, strâmtoratul nu găsește nici o îndurare, nu știu la ce e bun un jucător, tot așa de puțin ca un cal scump la bătrânețe.

Puterea grozavă a zarurilor, este povestită în strofa următoare:

> Mereu îmi zic: n'am să mai joc și prietenii pleacă la joc fără mine, dar îndată ce aud sgomotul zarului cenușiu, alerg ca amantul la întâlnire.
>
> Jucătorul merge în casa de joc, gândind în sine: „voi învinge"; zarurile îi măresc pofta dar dă câștigul adversarului.

---

1 *Anuarul liceului „Unirea"*, Focșani, 1914, pp. 75-92.

2 Indienii aveau ca zaruri fructul unui arbor *vibhidaka* (*Terminalia bellerica*) care produce un fel de nucă; se făceau însă zaruri și din fildeș și chiar aur.

3 Băutura zeilor.

> Zarurile sunt ca niște undițe cari găuresc carnea, sunt înșelătoare, ard, chinuesc, pedepsesc. Ele procură numai scurtă plăcere și apoi jefuesc pe jucător, totuși sunt pasiunea lui.

De și își plânge soarta, jucătorul nu poate rezista și revine mereu la pasiunea lui.

> Singuratică, soția părăsită a jucătorului, se întristează, iar mama plânge pe fiul care rătăcește cine știe pe unde. Dator, el însuși se duce noaptea după furtișaguri și se ascunde sub acoperiș strein.
>
> O durere coprinde pe jucător, când vede pe soția altuia și casa lor aranjată, dimineața însă înhamă pe murgii (adică zarurile), se stinge focul și își perde ori-ce energie.

Acest frumos imn se termină cu o rugăciune către zei, ca să lase pe jucător să-și cultive țarina, pentru ca să-și hrănească familia.

În literatura vedică avem și descântece sau vrăji pentru jocul cu zarul. Astfel în *Atharva-veda* cartea vrăjilor și descântecelor indiene, care face parte tot din literatura vedică, deci de o vechime destul de mare, găsim descântece numeroase pentru succesul la jocurile de noroc. Astfel între altele avem în cartea VII.52 un descântec al zarului, a cărui parte practică o găsim în *Kauśikasūtra* (XLI.13), unde ni se spune că zarul se moaie într'un lichid (*dadhi-madhu*) și apoi se aruncă pe un loc curat, spunându-se vorbele din descântec:

1. După cum trăsnetul lovește arborul mereu, tot așa să-i lovesc și eu astăzi pe jucători fără rezistență, cu zarul.
2. Ori-că vor fi înceți, ori vor fi repezi oamenii să nu reziste, din toate părțile să vină câștigul în mâinile mele.
3. Eu rog pe Agni (zeul focului) să se lipescă de mine și să-mi împartă câștigul, căci sunt dus înainte, cum sunt carele pentru câștigul premiului.
4. În dreapta mea am câștig, în stânga să fie câștig, să fiu câștigător de vaci, de cai, câștigător să fiu de bogății și de aur.
5. O voi zaruri, dați-mi joc bogat, ca o vacă plină cu lapte, legați-mă pe mine de un torent de câștiguri, cum este coarda legată de arcul său.

Urmând ordinea cronologică vedem că literatura buddhistă care începe prin sec. VII a.Ch. este plină de povești în cari rolul principal îl au jucătorii, ba chiar găsim în povestea 545 din *Jataka* (povești despre transformările lui Buddha) o descriere amănunțită a jocului. Aici se vorbește despre cele 24 feluri de zaruri de aur, despre masa de argint pe care jucau și despre mersul jocului. Nu voi traduce această bucată, care mi se pare prea tehnică, ci mă voi mărgini a una mai distractivă, care are oare-care superstiții ale noastre. Aceasta este *Jataka* 62 (*Andabhuta Jataka*), pe care o voi traduce liber scurtând unele părți.

Când domnea odată Brahmadatta în Benares, Bodhisattva[1] se născu din prima soție a acestuia. Când se făcu mare, ajunse la deplinătatea tuturor artelor și după moartea tatălui său se urcă pe tron și conducea domnia cu dreptate. El juca adesea cu preotul palatului (*purohita*) zaruri și când arunca zarul obișnuia să zică versurile următoare: „Toate râurile curg șerpuind, ori ce pădure constă din arbori, toate femeile fac rău ori de câte ori găsesc ocaziune." Când zicea aceste versuri aruncă zarurile de aur pe tava de argint și regele câștigă pe când brahmanul pierdea. Acesta văzând că i se duce averea, se gândi în sine: „Dacă o merge tot așa o să perd toată averea, deci trebue să caut o femeie care să nu fi văzut bărbat. De aceia voi căuta una care nici nu s'a născut, o voi crește însumi, mă voi însura cu ea și voi lua înapoi banii dela rege." El era însă năzdrăvan, de aceia când văzu o femee însărcinată, știind că va naște o fată, o luă în casa lui, îi purtă de cheltuială și după ce născu îi dete drumul. Pe fată o crescu în așa fel, ca să nu vadă nici un bărbat și când se făcu mare o luă de soție.

Cât timp crescuse fata preotul nu mai jucase cu regele, dar când se însură cu ea, zise regelui:

— O mare rege! hai să jucăm cu zarurile.

Regele aprobă propunerea și începu să joace ca mai 'nainte. Când însă regele zicea versurile de mai sus și spunea că toate femeile sunt rele, brahmanul răspundea:

— Afară de a mea.

De acì înainte câștiga brahmanul iar regele pierdea. Atunci se gândi Bodhisattva: „În casa brahmanului trebue să fie vre-o femeie care să-l iubească numai pe el" și puse să se informeze. Când află că lucrul așa e, regele se gândi cum să facă ca femeia brahmanului să devie nevirtuoasă. În fine găsi el un pehlivan care îi promise că va face pe soția preotului necredincioasă Regele îi dete bani și-l rugă să procedeze repede.

Acela luă bani dela rege, cumpără parfumuri, aromate, pulbere mirositoare, camfor etc. și deschise o prăvălie nu departe de casa brahmanului, cu tot felul de mirosuri. Casa preotului avea însă șapte etaje și șapte foișoare și la toate foișoarele era câte o santinelă de femei, căci afară de brahman nici un bărbat nu avea voie să intre în casă, chiar coșul cu care se scoteau gunoaiele era cercetat cu băgare de seamă. Femeia nu trebuia să vadă decât pe brahman și o servitoare. Când această servitoare se duse să cumpere parfumuri și flori, trecu pe dinaintea prăvăliei șmecherului, care o recunoscu că este servitoarea femeii brahmanului. Într'o zi când o văzu că trece pe acolo, ieși din prăvălie, căzu la picioarele ei și cuprinzându-i-le se văicărea:

— Mamă, unde ai fost atât de mult timp!

Iar băieții din prăvălie grămădindu-se în jurul lor ziceau:

— După mâini, după picioare, după înfățișare și după vestminte sunt leiți mamă și fiu.

De oare ce ei ziceau mereu același lucru, femeia începu să se gândească că poate o fi chiar feciorul ei și începu și ea să plângă. Suspinând și plângând stăteau ei îmbrățișați, când pungașul o întreabă:

1 Numele ce se dă lui Buddha în incarnațiunile sale.

— Unde ştai tu mamă?

Iar ea îi răspunse:

— Servesc pe tânăra soţie a unui preot, care în graţie şi frumuseţe este asemenea unei nimfe.

— Dar unde te duceai acum?

— Pentru ca să iau parfumuri, coroane etc.

La aceştea băiatul răspunse:

— Dar de ce te duci în altă parte, cumpără de acum înainte de la mine.

Şi fără să-i ia bani, îi dete betel[1] etc. şi diferite flori. Când fata văzu atâtea parfumuri, flori şi celelalte, întrebă ea:.

— Ce are brahmanul nostru de este aşa vesel astăzi?

— Dar de ce mă întrebi?

— Pentru că văd aşa de multe lucruri.

— Nu brahmanul mi le-a dat, ci le-am căpătat dela fiul meu.

De acì înainte oprea bătrâna pentru sine banii daţi şi lua dela acela parfumuri, flori etc.

După puţine zile se prefăcu tânărul bolnav şi se aşeză în pat. Când femeia veni la uşa prăvăliei şi nu-l văzu, întreabă:

— Unde este fiul meu?

La care i se răspunse:

— Fiul tău a căzut bolnav.

Atunci se duse ea la locul unde zăcea tânărul, se aşeză jos, îi frecă spatele şi zise:

— Ce te doare dragul meu?

Dar el nu răspundea nimic.

— De ce nu vorbeşti fiul meu?

— Mamă, chiar dacă aş muri nu pot să-ţi spun.

— Dar dacă mie nu-mi spui, cui vrei să-i spui, dragul meu?

Atunci vorbi el:

— Mamă, nu am altă boală, dar de când te-am auzit vorbind de frumuseţea acelei fete, mi-am lipit inima de ea. Dacă voi vedea-o voi mai trăi, dacă nu, voi muri chiar aci.

Atunci bătrâna îl consolă zicându-i:

— Dragul meu, las pe mine, nu te mai gândi la asta, este afacerea mea.

Şi luând multe parfumuri şi flori se duse la fată şi zise:

— Draga mea, fiul meu e înebunit după tine, fiind-că m'a auzit lăudându-ţi frumuseţea; ce e de făcut?

Fata răspunse:

— Dacă poţi să-l aduci, eu îţi dau permisiunea.

Când bătrâna auzi aceste cuvinte, strânse de prin colţurile casei mult gunoi, îl puse într'un coş cu flori şi plecă, dar când fu căutată de servitoare i-l turnă în

1 O plantă aromatică pentru ţinut în gură.

cap, aşa că de acì înainte nu mai îndrăzni nimeni s'o mai caute. Atunci ascunse ea pe tânăr în coş şi îl aduse fetei, rămânând în palat mai mult timp.

.....

După câteva zile fata zise:

— D-le, acum trebue să pleci.

Dar el răspunse:

— Am să plec, dar mai întâi am pofta să bat pe brahman.

— Bine, fie, zise fata.

Atunci ea ascunse bine pe pungaş şi când veni brahmanul îi zise:

— Nobilul meu ştăpân aşi dori să joc după cântecul lirei tale.

— Bine, scumpa mea, joacă, răspunse el şi începu să cânte din liră.

Ea însă zise:

— Dacă te uiţi la mine mă ruşinez, dar îţi voi lega ochii cu o basma şi atunci voi juca.

Atunci luă fata o basma groasă şi îl legă şi aşa, cu ochii legaţi, începu brahmanul să cânte. După ce ea însă jucă puţin, zise brahmanului:

— Dragul meu, aşi dori foarte mult să te lovesc.

Brahmanul, care nu observă nimic, răspunse:

— Loveşte-mă.

Fata însă făcu semn pungaşului care veni uşor pela spatele brahmanului şi-l lovi cu cotul în cap aşa de tare, că credea că-i sare ochii şi în cap i se ridică un cucui. Chinuit de durere zise el:

— Dă-mi mâna.

Fata puse mâna sa în a brahmanului care zise:

— Mâna e delicată, dar lovitura fu tare. În acest timp pungaşul se ascunse, iar fata deslegă pe preot şi frecă cu ulei de sesam umflătura ce se ridicase. Când brahmanul plecă, servitoarea puse pe pungaş în coş şi-l transportă afara din casă. Apoi brahmanul se duse la rege şi după terminarea audienţei, regele îl rugă să joace împreună şi porunci să se prepare masa de joc. Când aruncă zarul, regele recită din nou versurile din care reieşia că nu există nici o femeie credincioasă, dar brahmanul, neştiind ce se întâmplase, se grăbi să zică:

— Afară de femeia mea.

Şi de şi zise, totuşi pierdu. Regele însă care ştia, la rândul său zise:

— Ce mai esceptezi tu brahmane, femeia ta şi-a călcat credinţa, de şi ai păzit-o încă înainte de se naşte.

Şi îi spuse toată istoria cum se întâmplase.

După ce brahmanul află, se duse acasă şi întrebă pe fată dacă a făcut ceia ce auzise, iar ea zicea:

— Nobilul meu ştăpân, n'am făcut nimic, eu te-am lovit, nimeni altul. Dacă nu mă crezi, vreau ca pentru întărirea convingerii că nu am atins nici un alt om cu mâna mea, să sufer proba cu focul şi atunci cred că mă vei crede.

Brahmanul zise:

— Bine, fie.

Atunci porunci el să se ridice un rug și să-i dea foc, apoi cheamă pe fată și-i zise:

— Dacă te încrezi, du-te în foc.

Fata însă însărcinase mai înainte pe servitoare să se ducă la băiat și să-i spue că, atunci când ea va voi să intre în foc, s'o apuce de mână.

Deci tânăra, care voia să păcălească pe brahman, veni la rug unde se adunase mare mulțime și mergând spre foc zise:

— O brahmane, afară tine nimeni nu m'a atins cu mâna, dacă așta este adevărat, focul să mă ardă.

Pungașul care se afla printre mulțime se repezi la ea și luând'o de mână zise:

— Oameni buni, vedeți ce face acest brahman, el lasă pe o astfel de fată să fie arsă.

Fata scutură mâna și se adresă brahmanului:

— Afirmațiunea mea este nimicită, nu mai pot merge în foc.

— De ce?

— Azi am afirmat că afară de bărbatul meu nimeni nu m'a atins cu mâna, dar acum am fost apucată de mână de acest om.

Atunci observă brahmanul că fata își bate joc de el, o bătu și goni afară din casă.

Cu observațiuni asupra inconstanței femeilor se termină această frumoasă poveste buddhistă, în care se împletesc atâtea lucruri interesante pentru cunoașterea psihologiei popoarelor. Acì se poate vedea ca o femee credincioasă aduce noroc la joc, cum vom găsi mai târziu în epoca epopeei și cum se vede în romanul de azi și tot acì vedem că există proba cu focul, care în evul mediu era foarte răspândită.

Tot în poveștile buddhiste găsim și jucători falși, adică care înșală la joc și este caracteristică păcăleala ce Buddha trage unui asemenea jucător. (*Jatāka* 91)

> Când odată Brahmadatta domnea în Benares, Bodhisattva se renăscu într'o familie cum se cade și când se făcu mare, deveni un jucător de zaruri. Bodhisattva juca cu un înșelător care, dacă câștiga nu deranja nici odată jocul, când însă pierdea, arunca câte un zar în gură și zicea: „S'a pierdut un zar" și astfel strica jocul și pleca. Bodhisattva observa aceasta și se gândea: „Am să i-o fac eu." Atunci luă el zarurile acasă, le mânji cu o otravă, și le lăsă să se usuce, apoi se duce la înșelător și zice: „Hai să jucam." Cel-lalt răspunse: „Bine dragul meu și aranjă masa de joc cu Bodhisattva. De oarece șarlatanul perdea, bägă el de obicei un zar în gură, în timp ce Bodhisattva zicea în sine „înghite-l numai și o să vezi ce o să fie". Pe când Bodhisattva se gândea astfel, șarlatanul fu pătruns de putérea otrăvii, dete ochii peste cap, își îndoi corpul și leșinând căzu jos. Atunci Bodhisattva avu milă de el, îi dădu vomitiv din plante și-l lăsă să verse, după aceia îi dete unt topit, miere, zahăr etc. și-l sfătui să nu mai facă astfel de lucruri. După ce el (jucătorul) făcu milostenii, și alte fapte bune, ajunse la locul meritelor sale.

Acest fel de șarlatani se găsesc pretutindenea în vechea Indie și în renumitul roman al lui Dandin, *Daśakumaracaritam* (aventurile celor 10 prinți), ni se spune că într'o sală de joc se putea observa 25 de moduri de a înșela. Ca în marile cazinouri moderne,

jucătorii sunt pasionați, nu permit nici un gest celor ce stau în jurul lor, au bancher și se pierd câte l6000 dinari.

Nu mai puțin zeițele, mai cu seamă în literatura epică, iau parte la joc, favorizând pe unul sau pe altul dintre jucători. Cele mai însemnate zeități cari dirijază chiar zarurile în căderea lor sunt Apsaras, un fel de zâne ale noastre, de aceia ele sunt foarte des invocate de jucători și descântece întregi din *Atharva-veda* le sunt consacrate. Apsaras sunt numite *akṣakāma*, iubitoare de zar, sau *sādhudevinī*, care joacă bine. Într'un descântec din *Atharv.* VI.118, 2 Apsaras sunt rugate să ierte înșelăciunile cari sunt la jocuri, iar în IV.38 jucătorul invoacă pe Apsaras ca să-l ajute, în modul următor:

1. Vă invoc pe voi Apsaras, care vă ridicați în sus, a tot cuceritoare, cari jucați bine, cari adunați câștigurile în pungă.
2. Vă chem pe voi Apsaras cari împărțiți, cari distribuiți, cari jucați cu succes, cari vârâți câștigurile în buzunare.
3. Voi care dansați împrejur cu zarul și luați câștigurile din pungi, vrăjiți mizele, să vină spre noi bogate în lapte, ca să nu pierdem jocurile.
4. Cine se distrează cu zarul are dureri și supărări, pe Apsaras care bucură și desfătează, le invoc eu.

În epopee jocurile de noroc sunt descrise în mod grandios și în marea poemă *Mahābhārata*, se întâlnesc dese ocaziuni în cari eroii în loc să-și dispute puterea în lupte singulare, se distrug prin jocurile de noroc. Cele două familii care luptă în *Mahābhārata*, la început își dispută puterea prin hazardul jocului. În cartea II, capitolul al IV este întitulat *Dyūtaparvan*, cartea jocului, căci aci se descrie, jocul lui Yudhiṣṭhirà din familia Pandava cu Śakuni și Duryodhana.

Ca să răzbune batjocurile ce suferise la curtea Pāṇḍuizilor, Duryodhana alege între foc, otravă, apă, după sfatul unchiului său Śakuni, jocul cu zarul. Śakuni era un bun jucător și spera să câștige întreaga averea lui Yudhiṣṭhira, împreună cu regatul. După ce iau învoirea bătrânului rege Dhṛtarāṣṭra, trimit la curtea lui Yudhiṣṭhira pe Vidura ca să-l invite împreună cu toți frații la joc. Yudhiṣṭhira se îndreptează spre Hastināpura (orașul elefanților) împreună cu toată curtea.

În palatul lui Dhṛtaraṣṭra oaspeții și rudele sunt primiți și găzduiți cu toate onururile. A doua zi se duce Yudhiṣṭhira și frații lui în sala de joc, unde așteptau Kuruizii. Śakuni provoacă pe Yudhiṣṭhira la joc, iar acesta punând o miză, compusă din perle, perde. Tot asemenea pierde tezaure, care, elefanți, sclavi și sclave, aur etc. Yudhiṣṭhira cuprins de pasiunea jocului își pune întreaga avere, orașul și țara și le perde una după alta. Ne mai având ce perde, el pune pe cei patru frați ai lui și îi pierde. În fine Yudhiṣṭhira se pune pe el însuși în joc, sperând să câștige ce a perdut, dar din nou Śakuni învinge. Nu-i mai rămăsese de cât soția, Draupadī, pe care Yudhiṣṭhira o pune în joc, dar o perde spre uimirea tutulor. Când este vorba de predarea Draupadī se naște discuțiunea, dacă Yudhiṣṭhira mai putea să joace pe soția sa, când el nu mai era stăpân pe sine. Dar acum nu mai primează dreptul ci puterea, Draupadī este dată

Kuruizilor. Bătrânul Dhṛtaraṣṭra, tatăl Kuruizilor, intervine și Pāṇḍuizii sunt liberați și trimiși acasă. În curând însă Kuruizii se căesc că au lăsat liberi pe inamicii lor și atunci trimit să-i aducă din nou la joc. Încă înainte de a ajunge acasă, Pāṇḍuizii sunt întorși din drum și Yudhiṣṭhira dominat de pasiunea jocului revine, sperând ca, de astă dată, norocul va fi de partea lui. Condițiunea jocului de astă dată este, ca învinșii să stea 23 ani în pustie (pădure) și un an necunoscuți printre oameni. Nici acum însă norocul nu este de partea Pāṇḍuizilor și ei sunt nevoiți să se exileze în pădure.

În timpul când se aflau în pădure, Pāṇḍuizii fac multe acte de eroism, dar nici actele de penitență nu sunt uitate. Mulți brahmani vin și-i vizitează, iar Yudhiṣṭhira le expune nenorocirea ce i-a provenit din cauza jocului de noroc. Pe unul dintre aceștia Yudhiṣṭhira îl întreabă dacă a văzut pe cineva mai nenorocit de cât el. Atunci Bṛhadasva, care este și rapsod (*ṛṣi*), povestește într'un epizod neîntrecut prin frumusețea lui, cum regele Nala pierde în joc cu fratele său toată averea și regatul lui și fuge cu soția lui în pădure. Poetul descrie amănunțit pasiunea lui Nala pentru joc. El este posedat de Kali, geniul rău al jocului, care îl face să piardă totul. Jocul durează luni întregi între Nala și fratele său Puṣkara. Pasiunea lor este așa de mare, că toate încercările de a-i distrage dela joc, rămân zadarnice. Nici soția lui Nala, gingașa Damayantī, nici sfatul orașului, nici miniștrii țării, nu pot să-i îndepărteze nici un moment dela pasiunea ce a coprins pe cei doi frați. Nala pierde mereu și cu cât pierde cu atât devine mai pasionat. În cele din urmă, despuiat de avere și regat, pleacă din oraș, alungat de fratele său și urmat numai de credincioasa Damayantī. După ce Nala se perde de soția sa, rătăcește mult timp până ce învățând arta de a număra repede, se întoarce înapoi și începe din nou jocul cu fratele său. De astă dată ne mai fiind posedat de geniul rău al jocului, Nala câștigă tot ce perduse și își reia fericit regatul.

Iată deci o poemă plină de farmec, de grație, de devotament feminin și de sentimente omenești, brodată în jurul unui joc de noroc. Asemenea lucrări literare, nu se găsesc însă de cât la poeții indieni, a căror imaginațiune este tot așa de bogată ca și pădurile gigantice în care ei de multe ori compuneau.

Nici drama nu rămâne străină de jocurile de noroc, căci în una din cele mai frumoase piese indiene, *Căruciorul de pământ*, (*Mṛcchakaṭika*) găsim o scenă de un comic irezistibil, între un jucător, un băiaș și bancherul jocului. Băiașul jucase și pierzând, fugise fără să plătească. Bancherul și jucătorul urmăresc pe băiaș, care se ascunde într'un templu. Ca să-l descopere, bancherul și jucătorul încep să joace cu zarul chiar în templu, așa că băiașul auzind zgomotul zarurilor, nu poate să reziste tentațiunii de a lua și el parte, iese din ascunzătoare și este prins. Bietul băiaș este bătut ca să plătească datoria dela joc, dar nu are cu ce. După un scandal la care ia parte și alte persoane cari țin partea băiașului, curtezana Vasantasena plătește și potolește scandalul care se petrecea la poarta ei.

Poveștile indiene cari ne reflectează spiritul poporului, sunt pline de scene în cari ne apar jucători, case de joc, diferite moduri de a juca.

În *Kathāsaritsāgara* (un ocean în care curg torente de povești) a lui Somadeva, avem o mulțime de povești, în care jucătorii sunt foarte șireți, cum este Ḍāgineya,

care știe să scape din mâna unui demon ce voia să-l mănânce sau acel Ṭhiṇṭhākarāla (spaima sălilor de joc) care păcălește chiar pe zeul Indra (Cap. 121).

Unii pierzând averea se apucă de pungășii, chiar în infern găsesc de mijlocul de a ieși din încurcătură. De aceia foarte bine observă poetul că: „Jucătorii sunt bogați în tot felul de șiretlicuri". Nu mai insist asupra unei literaturi așa de bogate în povești, în care jocul de noroc are un rol așa de însemnat, căci ar trebui să fac un studiu prea special. Destul că indienii reglementau până în cele mai mici amănunte și jocurile de noroc și de și multe lucruri nu le înțelegem în ziua de azi, nu e mai puțin adevărat că vechii indieni erau un popor cu pasiuni tot așa de arzătoare ca și clima lor.

Iată deci jocurile de noroc producătoare de nenorociri în lumea veche ca și azi. Descurajarea jucătorului este cântată de poetul indian ca și de romancierul modern. Dar omul modern cu mulțimea mijloacelor de distracțiune ce le oferă civilizațiunea, poate să se ferească de tentațiunea jocului de noroc, care poate duce la ori ce și moderându-și dorințele poate să se concentreze în acele plăceri, pe care lectura le dă sufletului nostru. De aceia foarte frumos se exprimă proverbul persan, care spune că singura distracțiune este cartea, nu cea de joc, bine înțeles. Deci tinerimea, în genere mai pasionată, să se ferească de a cădea la patima jocului de noroc, unde se perd atâtea energii, se năruesc atâtea idealuri.

Patima cititului este mai nobilă ca ori care alta, pe ea s'o urmăm.